

самоврядування та державних органів, можливістю юридичним особам захищати свої права та інтереси в судах за допомогою корпоративних юристів, які не мають статусу адвоката (Пашенко О. Чого українському юридичному бізнесу очікувати від запровадження адвокатської монополії? / Олександр Пашенко. // Український юрист. – 2016. – №7. – С. 14–15.).

У цьому контексті вважаємо правильним підхід поступового запровадження монополії. Так, у розділі XV «Перехідні положення» Конституції України вказано: представництво відповідно до пункту 3 частини першої статті 131-1 та статті 131-2 Конституції виключно прокурорами або адвокатами у Верховному Суді та судах касаційної інстанції здійснюється з 1 січня 2017 року; у судах апеляційної інстанції – з 1 січня 2018 року; у судах першої інстанції – з 1 січня 2019 року (Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР (з наст. змін.) [Текст] // ВВР України. – 1996. – № 30. – Ст. 141). Поетапність введення монополії, безумовно, не тільки полегшить сприйняття суспільством цього нововведення, а й надасть можливість привести у відповідність до вимог сьогодення процесуальне законодавство, Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», інші нормативно-правові акти.

Варто зазначити, монополія адвокатів на представництво в судах не є абсолютною. Конституція України закріпила, що законом можуть бути визначені винятки щодо представництва в суді у трудових спорах, спорах щодо захисту соціальних прав, щодо виборів та референдумів, у малозначних спорах, а також стосовно представництва малолітніх чи неповнолітніх осіб та осіб, які визнані судом недієздатними чи дієздатність яких обмежена. Досвід монополії адвокатів при наявності ряду виключень (наприклад: юрисконсульти, малозначні спори тощо) притаманний таким країнам, як Німеччина, Литва та Нідерланди.

Монополія адвокатів на представництво інтересів клієнта в суді є в багатьох розвинутих країнах світу та має досить давні традиції. Україна, як і низка пострадянських країн, стала на шлях імплементації світового досвіду у власне законодавство, основною метою якого є надання професійної правничої допомоги.

Таким чином, вважаємо, що запровадження виключного права на представництво інтересів клієнтів у суді адвокатами є правильним та своєчасним з точки зору підвищення рівня якості надаваних послуг у цій галузі та забезпечення реалізації прав споживачів. А недопущення негативних наслідків від такої монополії має бути забезпечено шляхом надання гарантій вільного та безперешкодного доступу до адвокатської професії, доступності послуг адвокатів, реформування та внесення змін до законодавства, яке регулює адвокатську діяльність.

Александренко О.В.

*кандидат юридичних наук, доцент,
Національної академії внутрішніх справ*

ПРО ОКРЕМІ ТЕОРЕТИЧНІ І ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ ТАКТИКИ АДВОКАТСЬКОГО ЗАХИСТУ

Однією із задач криміналістики є боротьба зі злочинністю своїми засобами і методами, у тому числі шляхом розробки методичних рекомендацій з проведення певних слідчих і процесуальних дій. Боротьба зі злочинністю полягає, зокрема, у встановленні та викритті осіб, причетних до вчинення кримінальних правопорушень, з метою притягнення їх до кримінальної відповідальності та покарання.

Викриття злочинців, у першу чергу, пов'язане з встановленням саме тих осіб, що причетні до скоєння злочинів, а не всіх, хто визнав себе винним, чи щодо яких у розпорядженні слідства є докази. Останні мають бути достовірними і неспростовними за будь-яких умов і незважаючи на час, що минув з моменту вчинення злочину. Захоплення слідчого, прокурора, судді, суду «правдивими і повними» певний час показаннями підозрюваного чи обвинуваченого, несумлінне ставлення чи взагалі невжиття ними інших засобів перевірки отриманих фактичних даних створює небезпеку того, що справжній злочинець залишиться на волі і вчинятиме нові злочини, а непричетна людина відбудуватиме покарання.

Таке положення ажніж не можна назвати не тільки «повним та неупередженим», а й навіть «розслідуванням і судовим розглядом». Кримінальний процесуальний кодекс України у

статті 2, говорячи про завдання кримінального провадження, вказує на обов'язкову умову цього: «...щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений...».

На жаль, відомі непоодинокі випадки засудження невинуватих осіб (кримінальні справи Г.Міхасевича, А.Онопрієнка, С. Ткача, А.Чікатіла та ін.). Недаремно здавна відомо, що: «Краще десять винуватих визволити, ніж одного невинуватого до смерті засудити» (Військовий статут Російської імперії 1716 року, ч. 2, гл. 5, параграф 9).

Саме тому у системі правосуддя створений і діє інститут адвокатури, покликаний попередити вказані випадки й хоча б найменшу можливість засудження невинуватого. Нічого кращого, аніж влаштувати у суді змагання між обвинуваченням і захистом, людство не вигадало. Лише прослухавши спір протиборствующих сторін - обвинувачення і захисту – й обдумавши надані сторонами аргументи, суд може знаходити справедливі рішення (Падва Г.П. От сумы и от тюрьмы...: Записки адвоката /Генрих Падва. – М.: ПРОЗАиК, 2011. – С. 235).

Виконання вказаного важливого завдання можливе лише за умови існування і належної дії високопрофесійного адвокатського корпусу. Важливе значення у його формуванні має підготовка таких кадрів у юридичних вишах і наукова обґрунтованість тактики адвокатського захисту. Проте, з цим існують певні проблеми, викликані невизначеністю: у рамках якої науки вони мають розглядатися: криміналістики чи окремої наукової дисципліни? Щодо цього існують різні думки, як за (О.Я. Басв, Г.А. Зорін), так і проти (В.П.Бахін, Є.П.Іщенко, А.Г. Філіпов).

З часу своєї появи криміналістична тактика за своїм змістом, метою і завданнями була орієнтована на задоволення потреб осіб, які здійснюють діяльність по розкриттю та розслідуванню злочинів. Це впливає із загального завдання криміналістики та визначення останньої (Р.С. Белкін). У деяких підручниках і навчальних посібниках поряд із наведеним застосовується також термін «слідча тактика» (тактика слідчого і для слідчого), що визначає її завдання). З цим слід погодитися, адже адвокат, на відміну від слідчого, не виконує завдань по боротьбі зі злочинністю, на ньому не лежить тягар доказування винуватості особи у вчиненні злочину. Його професійним обов'язком є захист особи, яка ймовірно скоїла злочин.

Проте, як важлива складова процесу судочинства, діяльність адвоката потребує проведення певних досліджень, розробки методичних рекомендацій задля того, щоб бути ефективною і виконати свою мету. Тому слід погодитися з думками, що тактика адвокатського захисту повинна розвиватися у рамках окремого наукового знання, яке має свій предмет дослідження. Також ця тактика не має орієнтуватися лише на відшукування помилок слідчого щодо оформлення матеріалів кримінальної справи. Побудова тактичних алгоритмів діяльності адвоката-захисника є набагато ширшою і включає до себе багато операцій, що чинять сприятливий вплив на вирішення справи і захист прав осіб, які підозрюються чи звинувачуються у скоєнні злочину (Алымов Д.В. Применение тактико-криминалистических средств и методов в деятельности адвоката-защитника по уголовным делам // Актуальные проблемы криминалистической тактики: материалы Международной науч.-практич. конференции. – М.: Юрлитинформ, 2014. - С. 18-19).

Берназ-Лукавецька О.М.

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

СПІВВІДНОШЕННЯ ДОГОВОРІВ ПОРУКИ, ПОЗИКИ З КРЕДИТНИМ ДОГОВОРОМ

Розглядаючи співвідношення договору поруки, позики та кредитного договору, по перше, необхідно відмітити, що кредитний договір це договір за яким банківська або інша фінансова установа зобов'язується надати кредитні кошти позичальникові у розмірі та на умовах, встановлених договором, а позичальник бере на себе обов'язок повернути кредитні кошти та сплатити певні проценти.